

1 ta' Frar, 1944.

Imballef :

L-Onor. Dr. T. Gouder, LL.D.

Maria Cuschieri *versus* Doris Vella ne.

**Patria Potestà — Amministrazzjoni — Mandat —
Użufrutt Legali — Kontijiet — Preskrizzjoni —
Sospensjoni — Art. 150, 164 u 169 ta' l-Ordinanza I
ta' l-1873, u art. 1867 u 1981 ta' l-Ord. VII ta' l-1888.**

*Il-missier kura tenut jirrendi kont lill-ibna, meta dan jasal fl-età
maggjuri jew meta tispicča l-patria potestà, tal-proprietà u tal-
frutti ta' dawh il-beni li tagħhom kura ma jkollux l-użufrutt, u
tal-proprietà biss u ta' l-amministrazzjoni li kura jkun ta' am
ta' dawh il-beni li tagħhom kura l-ollu l-użufrutt legali.*

*Jekk meta tispicča l-użufrutt il-missier jibqa' jgardi l-beni ta' ibna
li jibqa' jgħir miegħu mingħajr mandat imma mingħajr oppożi-
żjoni ta' ibna, jew b'mandat imma mingħajr il-kondizzjoni es-
pressa li jirrendi kont tal-frutti, kura jew l-eredi tiegħu ma hu-
marr tenuti jikkunsinnar kief il-frutti eżistenti fiż-żmien tat-tal-
ba, mingħajr obligu li jirrendu kont ta' dawh li jkunu sa dak in-
qas jew konsumati.*

*F'dan il-tieni każ l-amministrazzjoni tal-missier ma tibqax dik ta'
qabel, imma ssir dik ta' mandatarju jew amministratur; u għal-
hekk l-azzjoni għar-rendiment tal-kontijiet f'dan il-każ tiġi pres-
kritta fi żmien ta' hames snin minn meta tispicča l-azzjoni, jew
fi żmien sena mill-moert tal-mandatarju jew amministratur. U
ma jistax f'dan il-każ jiġi ritenut illi dik il-preskrizzjoni hija sus-
piża in bażi għad-dispożizzjoni tal-lijni li tgħid illi hejn il-persu-
ni soġġetti għal tutela jew kura u t-tutur jew kuratur il-preskri-
zzjoni tibqa' sospiża sakemm ma tkunx spicčat il-tutela jew kura
u ma jkunx gie mogħti definitivament u approvat il-kont.*

Il-Qorti. — Rat ie-ċitazzjoni numru 153 tas-6 ta' Marzu
1943, li biha Latriċi, wara li qalet li fit-13 ta' Ottubru 1918
mietet Olga Vella ommha; u li Paolo Vella missierha igga-
rantixxa l-obbligazzjoni tiegħu li jamministra tajjeb il-wirt li
messha mill-eredità ta' l-imsemmija ommha Olga Vella, mar-
tu, per mezz ta' inskrizzjoni li saret fir-Registru Pubbliku fil-
Volum I. L. numru 652 tat-22 ta' Ottubru 1918; u illi l-im-
semmi Paolo Vella mietet mingħajr ma rrenda kont ta' dik li

amministrazzjoni; talbet illi l-konvenuta, fil-kwalità tagħha fuq imsemmija, tiġi kundannata tirrendi kont eżatt ta' l-amministrazzjoni tal-ġid fuq imsemmi fi żmien qasir u perentorju; u jekk tonqos, tiġi hija (l-attriċi) awtorizzata tippreżenta kont minnha preparat u tikkonfermah bil-gurament; b'risarva ta' drittijiet oħra u bl-ispejjeż, kompriżi dawk tal-mandat ta' sekwestra tal-15 ta' Frar 1948;

Omissis;

Tikkunsidra fuq l-eċċezzjoni tal-proskrizzjoni;

Illi l-attriċi qiegħda titlob kont ta' l-amministrazzjoni tal-ġid li messha mill-wirt ta' ommha Olga Vella, ~~mitzmana~~ dik l-amministrazzjoni minn missierha Paolo Vella, għa r-raġel ta' l-imsemmija Olga;

Illi skond il-liġi l-missier jirrappreżenta lit-tfal minuri fl-attijiet kollha ċivili u jamministra dawk il-beni tagħhom li ma jkunx ġew lihom taht kondizzjoni li jkunu amministrati minn hadd ieħor; u huwa tenut jirrendi kont lill-ibnu meta dan jassl fl-età magġuri, jew meta tispicċa l-patria potestà, tal-proprietà u tal-frutti ta' dawk il-beni li tagħhom ma jkollux l-użufrutt, u tal-proprietà biss u ta' l-amministrazzjoni li jkun zamm ta' dawk il-beni illi tagħhom kellu l-użufrutt legali (art. 159 u art. 164 ta' l-Ordinanza I ta' l-1873);

Illi f'dan il-każ l-imsemmi Paolo Vella kellu l-użufrutt legali tal-beni kollha li kienu ġew lill-attriċi, u għalhekk huwa, eżaz-żmien li kienet minorenni, kellu jirrendi kont tal-proprietà u ta' l-amministrazzjoni li zamm biss imma mhux ukoll tal-frutti;

Illi inoltri, f'dan il-każ ma hemmx kwistjoni bein il-kontendenti li meta spicċa l-użufrutt ta' l-imsemmi Paolo Vella huwa baqa' igawdi l-beni ta' l-attriċi li kienet tgħix miegħu. Skond il-liġi, jekk, meta jispicċa l-użufrutt, il-missier jibqa' igawdi l-beni ta' ibnu li tgħix miegħu mingħajr mandat, imma mingħajr oppożizzjoni da parti ta' ibnu jew anki b'mandat imma mingħajr il-kondizzjoni espressa li jirrendi kont tal-frutti, huwa jew l-eredi tiegħu mhumieq tenuti jikkunsinnaw blief il-frutti eżistenti fl-żmien tat-talba, mingħajr obligu li jirrendi kont ta' dawk li ikunu ġew sa dak in-nhar ikkunsmati (art. 169 ta' l-Ordinanza I ta' l-1873). Għal dan biss kwindi għandha dritt l-attriċi;

Illi ghalhekk l-amministrazzjoni ta' l-imsemmi Paolo Vella ma baqgħetx dik lilu mogħtija mil-liġi skond l-art. 150 fuq imsemmi, imma saret dik ta' mandatarju jew amministratur skond id-diversità tal-kazijiet prospettati fl-imsemmi artikolu 160 ta' l-Ordinanza Numru I ta' l-1873, u din hija minhabba dak li ntqal, l-amministrazzjoni li tagħha l-attriċi qiegħda titlob il-kont;

Illi anki kieku Paolo Vella kellu jirrendi kont tal-frutti, u anki madankollu f'każ ta' oppożizzjoni, il-pożizzjoni tiegħu tibqa' identika, jiġifieri dik ta' mandatarju jew ta' amministratur;

Illi ghalhekk ma tidholx id-distinzjoni magħmula mill-attriċi bejn missier minn naħa waħda, u tutur, kuratur, mandatarju jew amministratur ieħor minn naħa l-oħra, għaliex dik id-distinzjoni tista' ssir, kif jagħmilha Demolombe, ċitat mill-attriċi, meta l-missier ikun amministra bħala missier skond dak li hemm maħsub fl-imsemmi artikolu 159 ta' l-Ordinanza I ta' l-1873, jiġifieri għall-amministrazzjoni tiegħu legali, u mhux bħala tutur f'kazijiet ta' età minuri; imma mhux anki f'dan il-każ, meta l-missier amministra want il-magħgur età ta' l-attriċi bħala kull mandatarju jew amministratur ieħor;

Illi skond l-art. 1921 ta' l-Ordinanza VII ta' l-1868, l-ezzjoni għar-rendiment tal-kontijiet kontra kwalsijasi mandatarju jew amministratur ieħor hija preskritta f'ħames snin mill-jum li fih tkun spiċċat il-ġestjoni, jew f'sena mill-jum tal-mewt ta' dak il-mandatarju jew amministratur;

Illi ma hemmx kwistjoni be'n il-kontendenti illi l-imsemmi Paolo Vella ilu mejjet aktar minn ħames snin qabel ma l-attriċi hadet l-ewwel passi legali għar-rendiment tal-kont ta' l-imsemmi amministrazzjoni, u għalhekk hija applikabili l-preskrizzjoni stabbilita fl-imsemmi artikolu 1921 ta' l-Ordinanza VII ta' l-1868 invokata mill-konvenut nomine, min-għajr lok għall-kwistjoni sollevata mill-attriċi jekk l-obligu ta' l-imsemmi Paolo Vella ġiex minnu assunt b'att publiku meta pprezenta lid-Direttur tar-Registru Publiku l-obligazzjoni li jamministra tajjeb il-wirt fuq imsemmi, sabiex toħroġ il-konsegwenza li ssir kwindi applikabili l-preskrizzjoni ta' tlefn sena;

Illi infatti, fé-ċitat art. 1921 ta' l-Ordinanza VII ta' l-1868 ma tinsabx dik l-eċċezzjoni li tara l-attriċi għal meta l-azzjoni tiwieded minn att publiku, kif tinsab għal ċerti krediti riżultanti minn att publiku fl-artikolu ta' qabel (1920). L-attriċi tghid illi l-art. 1921 għandu jkun interpretat fimm-kien ma' dana l-art. 1920; u b'ix issostni dan, invokat l-insensajment ta' din il-Qorti fis-sentenza moqhtija fil-kawża "Caruana Scicluna vs. Farrugia" (Kollez. XVI—II—84). Iżda dina l-pretensjoni tagħha ma tistax tiġi milqugħa, għaliex iż-żewġ artikoli għandhom jiġu moqrija u mfissrin indipendentement wiehed mill-iehor. u s-sentenza fuq ċitata ma hija xejn favorevoli għall-pretensjoni ta' l-attriċi, imma hija għall-kuntrarju kontra tagħha, għaliex jidher ċar illi minn dik is-sentenza ma jistax johroġ it-tagħlim li tara l-attriċi, imma bil-fors tagħlim kuntrarju:

F'dik il-kawża, infatti, l-eċċepita preskrizzjoni għat-talba għar-rendiment ta' kont ta' l-ispejjeż trattenuti mil-liberatarju ta' fond għall-ispedizzjoni ta' l-editti, kienet il-preskrizzjoni kwinkwennali skond l-imsemminjati artikoli 1921 u 1920 ta' l-Ordinanza VII ta' l-1868, u l-Qorti ddikjarat illi ma kienetx applikabili l-preskrizzjoni ta' l-ames snin kontemplata fl-art. 1921 għaliex ma setax ikun hemm dubju li zewġ il-konvenuta kien jappartjeni fil-każ għal xi waħda mill-klassi ta' persuni enumerati f'dak l-artikolu (tutori, kuraturi, mandatarji jew amministraturi oħrajn), u mhux l-għaliex id-debitu, billi kien għall-prezz ta' immobili lilu liberat f'subasta għudizjarja, li fihom jid-debola tad-depożitu tiegħu l-lok ta' kuntratt, għandu jiġi ritenut naxxenti minn att publiku; għal hekk raġuni iżda riteniet mhix applikabili l-preskrizzjoni ta' l-ames snin kontemplata fl-aħħar kapovers ta' l-artikolu 1920 għal kull kreditu provenjenti sija minn operazzjoni kummerċjali, sija minn kawża oħra, meta in virtù ta' l-Ordinanza ċitata (VII ta' l-1868) jew ta' Ordinanza oħra l-kreditu ma jkunx suġġett għal preskrizzjoni aqsar u ma jkunx jirriżulta minn att publiku:

Illi lanqas ma tista' tiġi milqugħa l-pretensjoni ta' l-attriċi illi ritenuta applikabili d-dispożizzjoni ta' l-art. 1921, il-preskrizzjoni tinsab sosniża għaliex l-imsemmi Paolo Vella ma trendix il-kont ta' l-amministrazzjoni. L-attriċi tibbaża

dina l-pretensjoni taghha fuq dak li jinghad fl-art. 1887 ta' l-Ordinanza VII ta' l-1868, illi bejn il-persuna soġġetta ghal tutela jew kura u t-tutor jew kuratur taghha l-preskrizzjoni ma timxix sakemm ma tkunx spicċat it-tutela jew kura; u ma jkunx għe mogħti definitivamente u approvat il-kont; għaliex, tghid l-attriċi, dik il-kondizzjoni tar-reża definitiva u ta' l-sprovazzjoni tal-kont, li tissospendi l-preskrizzjoni anki skond l-ewwel kapovers ta' l-art. 1889 ta' l-Ordinanza citata, għandha tiġi applikata anki għall-patria potestà. Izda apparti l-fatt li l-każ preżenti, kif għa ntqal, mhux każ ta' amministrazzjoni legali ta' missier, imma każ ta' amministrazzjoni bħal dik ta' mandatarju jew ta' kwalunkwe amministratur ieħor, dik id-dispożizzjoni ta' l-art. 1887, li tistabbilixxi illi l-ebda preskrizzjoni ma timxi bejn il-minuri u t-tutor sakemm ma jkunx mogħti definitivamente u approvat il-kont, ma tolgotx il-preskrizzjoni ta' l-azzjoni tal-minuri għar-reża tal-kont tat-tutela stabbilita fl-art. 223 ta' l-Ordinanza I ta' l-1873, u fl-imsemmi art. 1921 ta' l-Ord. VII ta' l-1868. L-imsemmi art. 1887 jiddixxiplina l-azzjonijiet sorti kontra t-tutor a favur tal-minuri waqt it-tutela u r-rivendikazzjoni ta' l-immobili jew mobili tal-minur, għalkemm ikun sar magġurenni, sakemm il-kont ma jiġix mogħti u approvat; imma l-azzjonijiet l-oħrajn, inveci, derivanti mit-tutela, fosthom l-ewwel dik tar-rendikont, huma preskritti f'hames snin komputabili skond is-sens ta' l-art. 223 ta' l-Ord. I ta' l-1873 u ta' l-art. 1921 ta' l-Ord. VII ta' l-1868;

Tgħalleni infatti l-Guri-sprudenza Taljana (id-dispożizzjonijiet tal-Ligi Taljana huma bħal taghna, *bid-differenza tal-żmien*, li fl-Kodiċi huwa ta' għaxra (10) minflok ta' hames snin): — "Senza alcuna distinzione, qualsiasi azione di rendiconto verso il tutore deve ritenersi prescritta col decorso di dieci anni dal giorno in cui cessò la tutela" (A. Trani 29 gennaio 1898, Postiglione c. Lepore, R. giur. Trani, 1898, 179). "Si prescrive in dieci anni l'azione del minore per la resa del conto tutelare. A questa prescrizione è inapplicabile la causa di sospensione prevista dall'art. 2119, capov. 3" (art. 1887, kapov. 3 ta' l-Ordinanza Taghna)—C. Torino 13 aprile 1898, Ghissoni c. Ghissoni, Foro It. 1898, I, 372. "L'art. 2119 per

cù nessuna prescrizione corre tra il minore e il tutore fino a che non sia reso definitivamente il conto, riflette le azioni sorte durante la tutela che ne abbiano un nesso strettissimo e necessario col rendiconto, e specialmente quella di rivendicazione di beni mobili". "L'articolo 2119 (1887 taghna) disciplina le azioni sorte contro il tutore in favore del minore o dell'interdetto durante la tutela e la rivendicazione degli immobili del minore, benchè divenuto maggiore, fino a che il conto non sia stato reso ed approvato..... Le altre azioni, invece, derivanti dalla tutela, tra cui prima quella del rendiconto, si prescrivono in dieci anni, computabili a senso dell'articolo 309" (223, Ord. I ta' l-1873 taghna)—A. Roma 14 giugno 1898, Sosi c. Maresca, R. Universale, 1898, 677. "L'articolo 2119 riguarda la prescrizione delle azioni che possono sorgere nei rapporti tra minore e tutore, ma che non provengono dall'amministrazione tutelare" (C. Firenze, 4 luglio 1908, Zilli c. De Pauli, Temi 1908, 932). "L'azione di rendiconto tutelare, derivando direttamente dalla tutela, ed essendo anzi la più importante delle azioni tutelari, va soggetta alla prescrizione decennale stabilita dall'articolo 309 (223 Ord. I ta' l-1873 taghna), e a tale prescrizione non sono applicabili le cause di sospensione di cui l'articolo 2119 capov. 3" (art. 1887, kapov. 3 ta' l-Ord. VII ta' l-1868 taghna)—A. Cagliari 4 febbraio 1909, Puddu c. Pirroddi, M. 1909, 835, Giur. Sarda 1909, 214; Filangieri 1909, 788)—(La Giurisprudenza sul Codice Civile, Vol. X, P. II, pag. 320-35, 36, 37, 40, 43, 44, 57, 58 u 59);

Illi ghalhekk, kif intqal fuq, għail-każ preżenti hiġa applikabili l-preskrizzjoni stabbilita fl-art. 1921 ta' l-Ord. VII ta' l-1868;

Għal dawn il-motivi;

Tilqa' l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni skond l-art. 1921 ta' l-Ordinanza VII ta' l-1868 sollevata mill-konvenuta nomine, u kwindi tilliberaha mit-talbiet ta' l-attriċi; bl-ispejjeż.